

KÜLTÜREL EKSENDE AYA YORGİ (ST. GEORGE) KÜLTÜ VE İNANÇ TURİZMİ AÇISINDAN NİKOMEDIA (İZMİT) İÇİN ÖNEMİ

Yüksel GÜNGÖR¹*

¹ Kocaeli University, Kartepe Tourism Vocational School, Kocaeli, TURKEY

*Sorumlu Yazar
E-mail: yukselgungor@yandex.com

Geliş Tarihi: 10.06.2018
Kabul Tarihi: 13.07.2018

Özet

İnsanları turizme yönelten en önemli etkenlerin başında gelen kültür turizmi içinde yer alan inanç turizmi; kutsal yerlerin çeşitli dinlere mensup turistler tarafından ziyaret edilmesinin yanı sıra dini inançları tatmin amacıyla yapılan seyahatler olarak tanımlanmaktadır. Değişen turist isteklerine bağlı olarak dünyada gelişme gösteren inanç turizmi kapsamında mevcut kültürel değerlerin korunması, turizme kazandırılması ve tanıtılması hedeflendiği günümüzde Hıristiyan inancında önem kazanmış din uğruna şehit olan ve kutsal yardımcıları olarak adlandırılan 14 yardımcı aziz sıfatına erişmiş olan azizler arasında yer alan; Ayios Pandaleimon'dan, Aya Yorgo ve Azize Varvara'ya uzanan önemli şahsiyetler Nikomedia'da şehitlik tacını giymişlerdir. Bu çalışmada Nikomedia'da yaşayıp Hıristiyan inancına göre Marteryer "şehitlik" mertebesine erişmiş azizlerden Aya Yorgo (St. George) kültürünü İnanç turizmi açısından ele alıp değerlendireceğiz.

Anahtar Sözcükler: Kültür, İnanç, Turizm, Aya Yorgo, Nikomedia

CULTURAL EXENDER AYA YORGI (ST. GEORGE) CULTURE AND FAITH IN TERMS OF TOURISM NİKOMEDIA (İZMİT)

Abstract

One of the most important factors that motivate people to tour tourism is tourism, which is included in culture tourism. as well as visits to the holy places by tourists belonging to various religions, as well as travel made to satisfy religious beliefs. Among the saints who have attained the title of 14 auxiliary saints who are martyred for the sake of religion that has gained importance in Christian faith today and which are called sacred aids, in today's religious tourism, which is developing in the world depending on changing tourist demands, protection of existing cultural values, promotion of tourism and promotion are aimed. Important figures from Ayios Pandaleimon to Aya Yorgo and Azize Varvara were dressed in martyrdom at Nikomedia. In this study we will consider and evaluate the Aya Yorgo (St. George) cult from the saints who have lived in Nikomedia and have reached the level of Marteryer "martyrdom" according to Christian belief.

Keywords: Culture, Faith, Tourism, Aya Yorgo, Nikomedia

GİRİŞ

Genel olarak literatürde inanç turizmi, kutsal yerlerin farklı inançlara sahip turistler tarafından ziyaret edilmesinin yanı sıra dini inançları tatmin amacıyla yapılan seyahatler olarak tanımlanmakta, kültürel değerlerin korunması, turizme kazandırılması ve tanıtılması hedeflenmektedir. Bu amaçla dinsel yönden önemli bulunan cami, kiliseler, sanat tarihi açısından önemli olan anıtlar, müzeler, evler, mimari özellikleri nedeniyle türünün ilk veya ilginç örneği olan yapılar, tarihi eserler bu bağlamda değerlendirilerek turistlerin hizmetine sunulmaktadır (Çontu, 2006).

Hıristiyan inancında önem kazanmış din uğruna şehit olan ve kutsal yardımcıları olarak adlandırılan 14 yardımcı aziz sıfatına erişmiş olan azizler arasında yer alan; Ayios Pandaleimon'dan, Aya Yorgo ve Azize Varvara'ya uzanan önemli şahsiyetler Nikomedia'da şehitlik tacını giymişlerdir. Nikomedia'da, ön plana çıkmış olan Aziz Aya Yorgi, batıdaki adıyla Saint Georges'tur. Doğu ve batı

Hıristiyan Dünyasında hemen hemen başka hiçbir azize nasip olmayan büyük ve yaygın bir şöhrete sahiptir. Aya Yorgi Anadolu'da eski Kapadokya'da dünyaya gelmiş ve yaşamış, Roma ordusunda bir asker olarak görev yapmış ve Diokletianus zamanında generalliğe yükselmiştir. Ancak putperestliği bırakarak Hıristiyanlığı kabul ettikten sonra kendisini bu dini yaymaya adanmış, fakat İzmit'te başı kesilerek öldürülmüştür. Hıristiyan Dünyasında gerek Batı, gerekse Doğu Kiliselerinde önemli bir yeri olan bu azizin kaynaklarda Nikomedia'da Diokletianus döneminde öldürüldüğüne dair bilgiler önem kazanmıştır. “Şehitler Çağı” diye adlandırılan bu dönemde Nikomedia'nın “Şehitler Kenti” olarak adlandırıldığı döneme ait Büyük Şehitler arasında yer alanmış olan böyle bir aziz ile ilgili olarak Nikomedia'da inanç turizmini canlandıracaktır.

Dünya Turizm Örgütü'nün tahminlerine göre dünya genelinde her yıl 300 milyon turist inanç merkezli olarak seyahat etmekte, bu seyahatlerle 18 milyar \$ büyüklüğünde ekonomik bir pazar oluşmaktadır. İnanç turizminin geldiği bu noktada Ülkemizde bir turizm pazarından hak ettiği payı alabilmek adına İslam ve Hıristiyan inancında ortak bir paydada Anadolu topraklarında Katoliklerin St. George, Ortodoksların ise Aya Yorgi olarak kabul görürken İslam'da ise Hızır olarak kabul görür. Bu bağlamda, bu çalışmada Nikomedia'da yaşayıp Hıristiyan inancına göre Marteryer “şehitlik” mertebesine erişmiş azizlerden Aya Yorgo (St.George) kültürü İnanç turizmi açısından ele alınarak değerlendirilecek, kendisi adına tarih içerisinde yapılmış kilise, manastır vb. ön plana çıkmış dini yapılar hakkında bilgi verilecektir.

İNANÇ TURİZMİ TANIMI VE ÖNEMİ

İnanç Turizmi, kutsal yerlerin çeşitli dinlere mensup turistler tarafından ziyaret edilmesinin yanı sıra, dini inançları tatmin amacıyla yapılan seyahatler inanç turizmi olarak tanımlanabilir (Tunç, 1998). Bir başka tanıma göre inanç turizmi, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında inanç çekim merkezlerine dini inançlarını tatmin etmek maksadıyla yaptıkları ve bu seyahatleri sırasında genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Çelik, 1987). İnanç turizmi faaliyetlerinde bulunan turistleri, iki ana unsura dayalı olarak tanımlamak mümkündür. Bu unsurlar, dini görevleri yerine getirmek ve bağlı bulunulan inancın kutsal mekânlarına duyulan meraktır (Murray ve Graham ,1997). Dolayısıyla inanç turizminin kapsamı yalnızca dindar bireyleri kapsamayıp, çok daha geniş bir kitleyi içine almaktadır. Hedef kitlenin geniş olması ve birden çok turistik ürünü bir arada kapsayabilecek faaliyetlerin tasarlanması, zaman zaman kavram kargaşasının yaşanmasına neden olabilmektedir. Geçmişten gelen dinsel mekânların aynı zamanda geçmiş medeniyetlere ait kültürel miras niteliğine de sahip olması, inanç turizmi ile kültür turizminin bir arada değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin tartışmaları doğurmaktadır (Richards, 2007). Çünkü bu mekânlar turistler tarafından dinsel motivasyonlarla olduğu kadar, entelektüel ve kültürel motivasyonlarla da ziyaret edilebilmektedir. Bununla birlikte ziyaret mekânlarının geçmişten bugüne inanç merkezi olması ve tarih boyunca bu niteliğinden dolayı çekim kaynağı haline gelmesi, inanç turizmi kavramını ön plana çıkarmaktadır.

Aynı dine mensup fakat dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan insanlar, dinlerinin kutsal mekânlarında bir araya gelerek dini inançları paylaşmanın yanı sıra birbirleriyle ve aynı dine mensup olsun veya olmasın yerel halkla sosyal ve kültürel anlamda bir etkileşim içerisine girerler. Bu noktada inanç turizmi, farklılıkların ve çeşitliliklerin ortaya çıkmasına ve bunlara dinsel hoşgörü, saygı, sevgi ve anlayışla bakılmasına katkı sağlayan evrensel bir kurum niteliğine sahiptir. İnanç turizminde, diğer turizm çeşitlerinden farklı olarak insanlar inançlarının gerektirdiği dini vecibelerini yerine getirmek için dini açıdan önemli gördükleri yerleri ziyaret etmektedirler. Bu bağlamda, özellikle inançlarının geçmişine uzanmak, dinlerinin önemli merkezlerini ziyaret etmek, inançlarının zorunlu gördüğü ziyaretleri yaparak ‘hacı’ olmak isteyen, bu şekilde manevi tatmin, iç huzuru arayan insanların rehberliğinin doğru yapılması ve inanç turizmi kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kültür turizmi içinde “dini turizm” ve “inanç turizmi” olarak iki kavram yer alır. Bunlar turizmde aynı uygulamayı içermekle beraber kavram olarak farklıdır. Her dinin bir inanç özelliği vardır fakat her inanç dine dönüşmemiştir. Örneğin; Hinduizm, Caynizm, Budizm, Sihizm, Şintoizm, Konfüçyanizm, Taoculuk gibi Uzakdoğu inanç sistemleri ve Animizm, Atalar kültürü 'de inanç kapsamında yer almaktadır. Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi; inancın kapsamı daha geniş olup turizmde “inanç

turizmi” kavramını kullanmak daha doğru olacaktır.

İnanç turizmi kavramı, genel turizm kavramlarından yola çıkılarak elde edilen bir kavramdır (Batman, 2005). T.C Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılan bir tanımlamaya göre inanç turizmi, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına, dini inançlarını gerçekleştirmek ve inanç çekim merkezlerini görmek amacıyla yaptıkları turistik amaçlı gezilerdir. Dini motivasyonlarla ortaya çıkan bu seyahatler sırasında turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin talep edilmesi ve geçici konaklamalarından doğan olaylar, bu dinsel hareketi bir turizm faaliyetine dönüştürmektedir (Avcıkurt, 2003).

Kutsal sayılan bir yerin , onun kutsallığına inanan kişilerce ziyaret edilmesi anlamına gelen “hac” olgusu “Semavi Dinler” diye adlandırılan tek tanrılı inanç kültüründen de eski dönemlere uzanır. Antik çağlardan beri değişik din ve inanç sahibi toplumlarda yaygın olarak yapılmakta olan ziyaret biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Antik çağlardaki bu tür hac ziyaretlerinin Anadolu topraklarındaki önemli merkezlerini incelediğimizde Batı Anadolu bölgesinin Antik dönemdeki yerleşim merkezi olan İyonya bölgesinde, o dönemin çok önemli iki “hac” yerleri karşımıza çıkar. Bunlardan ilki Efes’teki Artemis kültü olup, M.Ö. 8. yüzyıldan itibaren her yıl 15 Ağustos’ta Ege kıyılarında bulunan İyonya kentlerinden pek çok insan buraya Artemis kültünü ziyarete gelmiştir. İkinci merkez olarak ise yine bu dönemde Ege’de Didyma’daki Apollon Tapınağıdır. Bu çok ünlü “Bilicilik Merkezi”ne sadece Ege ve Ege Adaları değil, pek çok Grek kentinden hatta daha sonraki dönemlerde Roma ve Mısırdan da ziyaretçiler geldiği kaydedilmiştir (Özyurt, 1998).

Sir James Cochran Stevenson Runciman ülkemizde Steven Runciman olarak tanınır. Orta Çağ ile ilgili çalışmaları bilinen Britanyalı tarihçidir. En tanınmış eseri, üç ciltlik Haçlıların Tarihidir. 1940’lı yıllarda İstanbul Üniversitesi’nde Bizans sanatı ve tarihi dersleri vermiştir. Steven Runciman “A History Of Crusaders” adlı Londra’da 1951 yılında yayınlanan eserinde Hıristiyanlığın birinci ve ikinci yüzyıllarda Hz. İsa’nın yaşadığı yerlere hac amaçlı ziyaretlerin çok ender olduğunu düşünmektedir (Runciman, 1951). Bu görüşün yanında diğer bir görüşe göre ise, Hz İsa’nın çarmıha gerildiğine inanılan Golgotha (Gospel, 1979) denilen yerde, Hadrianus tarafından “Venüs Capitolina” adına bir tapınak yapıldığının bilinmesi , Hıristiyanların buradan uzak tutulması anlamına geldiğini akla getirmektedir. Bu ise o dönemde de Golgotha’ya dinsel amaçlı ziyaretlerin az olmadığını ortaya çıkarmaktadır. Bu yüzyıllarda da Hıristiyanlar Golgotha’yı gerekse Hz İsa’nın doğduğuna inanılan Betlehem’deki mağarayı ve Onun göğe yükseldiğine inandıkları Zeytin Dağını biliyorlardı.

AYA YORGİ (ST. GEORGE) BİYOĞRAFİSİ HAKKINDA GÖRÜŞLER

Nikomedia’da, ön plana çıkmış olan ve araştırmamızın konunu olan Aziz ise Aya Yorgi yahut batıdaki adıyla Saint Georges’tur. Doğu ve batı Hıristiyan Dünyasında hemen hemen başka hiçbir azize nasip olmayan büyük ve yaygın bir şöhrete sahip olup bir rivayete göre Nikomedeia’da başı kesilerek öldürülmüştür. Aya Yorgi Anadolu’da eski Kapadokya’da dünyaya gelmiş ve yaşamıştır. Kendisi Roma ordusunda bir asker olarak görev yapmış ve Diokletianus zamanında generalliğe yükselmiştir. Ancak putperestliği bırakarak Hristiyanlığı kabul ettikten sonra kendisini bu dini yaymaya adanmış, fakat İzmit’te başı kesilerek öldürülmüştür. Doğu ve batı Hristiyan dünyasında hagiografisinde ve ikonografisinde pek meşhur olan ejderha ile savaş sahnesidir. Bu sahnede aziz Kapadokya’da putperest bir kral olan Selbios’un kızını kaçıranak şehrin suyunu kesen bir ejderha ile zorlu bir mücadeleye girer ve sonunda onu yenip öldürerek hem kızı kurtarır hem de suyu akıtır. Bu kerameti gören kral ve tebası şükran ifadesi olarak Hristiyanlığı kabul etmiş ve azize tabi olmuşlardır. Her şeyden evvel şunu belirtmek lazımdır ki, Aya Yorgi yahut Saint George Hristiyan hagiografisi (aziz bilimi) nde beyaz atlı, savaşçı bir aziz ve Hristiyanlığın yayılması uğruna ağır işkencelerle hayatını feda eden bir martir oluşu ile dikkat çeker (Ocak, 1991).

Hıristiyanlık tarihi içinde en meşhur isimlerinden biridir. George ismi dünyanın dümeni, yekesi, anlamına gelmekte olup Aziz askerlerin, dünya erkek izcilerinin, dünyadaki birçok kilisenin , Aragon, Katalunya, Gürcistan , Litvanya, Filistin, İspanya, Portekiz, Almanya, Yunanistan, Moskova , İstanbul , Genova, Venedik(Aziz Mark’tan sonra) ve İngiltere Krallığının Koruyucu Azizidir. Hıristiyan Dünyasındaki bu önemine rağmen, yaşamı hakkındaki kaynaklar çok kısıtlıdır. En erken kaynak olarak Kayserili Eusebius’un tahmini 322 yılında yazdıklarına göre “ ...muhtemelen Hıristiyan olduğu için

öldürülmüş bir asilin oğlu olarak doğmuştu. Babasının ölümü üzerine miras olarak Filistin’de geniş topraklar kalmıştı. Yirmili yaşlarda İmparator Diokletianus ordusunda yüzbaşı rütbesinde görev yapar. İmparatorun halka zulümleri karşısında , bu yapılan zulme ortak olmamak için görevinden ayrılmış ve kendisine ait mal ve mülkünü fakirlere dağıtmıştır. Diokletianus’un zulüm fermanları İmparatorluğun doğu başkenti Nikomedia’da duvarlara asılınca St. George bu fermanları yırtarak duvardan indirmiştir. Bu nedenle de Nikomedia’da hapse atılarak işkence görmüş ve 23 Nisan 303 yılında şehit edilmiş bir asker azizdir.” İfadeleri bu eserde kaleme alınmıştır.

Eusebius, erken dönem Hristiyan Kiliseleri üzerine olan kayıtları ve özellikle Kronikler ve Dinsel Tarih adlı çalışmaları nedeniyle Kilise Tarihçiliğinin kurucusu olarak kabul edilir.. Patrologia Graeca, (ö.s.), J.P, Migne (der), cilt 19-24, 1857, (“Grek Kilise Adamlarının Yaşamları ve Yapıtları”). eserinde St. George şehit edilişi hakkındaki bilgiler aktarmıştır. Onun eserindeki satırlarda olay şu şekilde gelişmiştir. “...Mahkumiyetinin ilk gününde mızraklar ile yaralanmaya çalışılmış ancak kendisini koruyan Hz. İsa tarafından mızraklar bir saman çöpü gibi kırılmıştır. Daha sonra yere bağlanarak göğsüne bir ağırlık oturtulmuş olmasına rağmen bir sonraki gün İmparator Diokletianus geri döndüğünde hala canlıdır ve Hz. İsa’nın koruyuculuğunu haykırmaktadır. Ertesi gün kesin olarak ölmesi için bıçak ve kılıçlar yerleştirilmiş bir at arabası tekerleğine bağlanmasına karşılık Aziz George kendini koruyan bir meleğin yardımı ile hiçbir yara almamıştır. Her geçen gün şiddeti arttırılarak işkenceye devam edilmiştir. Bu işkencelerden arasında , beş gün boyunca sönmemiş kirece batırılmış , ateşte kızdırılmış demir ayakkabılar ile koşmaya zorlanmış , dövülmüş , kırbaçlanmış ve iki bardak zehir içtirilmiş ama yine de Tanrının yardımı ile hiçbir şey olmamıştır. Hapsedildiğinin yedinci günü rüyasında ziyaretine gelen Hz. İsa, St. George’nin başına bir taç yerleştirerek cennet için hazırlanmasını söylemiştir. George uyandığında yanındaki hizmetkarını çağırarak rüyasını not ettirmiş ve Filistin’de gömülmek istediğini belirtmiştir. Sekizinci gün Aziz yine yerlerde sürüklenmiş ve inancını terk etmesi istenmiştir. Ancak George reddederek, bağlanmış olduğu İmparatorluk Sarayındaki heykeller içindeki kötü ruhları inancı ve duaları ile kovmuş, Apollon heykeli içinde kendini bir melek olarak kabul ettirmeye çalışan şeytani çekip çıkarmıştır. Azizin cesaret ve mucizelerinden etkilenen İmparatoriçe Alexandria, hizmetçileri Isaac ve Croates’in Hristiyan olması, İmparatoru daha çok hiddetlendirir. Kraliçe ve hizmetkârları da ölümüne mahkum eder. Zindana geri gönderilen George iki gün sonra 23 Nisan 303 yılında Nikomedia’da şehit olduğuna dair... bilgiler aktarır.

Kölelerini serbest bırakan, mal varlığını fakirlere dağıtan ve Hristiyan olduğunu İmparator karşısında çekinmeden söyleyebilen azizin gömüldüğü yer hakkında Eusebius kesin bilgi vermemektedir. Golden Legend – Leganda Aurera adlı eser onu Kapodokya’lı bir şövalye olarak tanımlar . Bu konuda Edmund Gibbon da St. George’un aslında 9. yüzyıl yazarlarına istinaden St. Athanasius’un Arisçu karşıtı Kapodokya’lı bir şövalye olarak tanımlar. Bu görüşler dışında J. B. Bury bunu söylemek için hiçbir kanıt olmadığını iddia eder. Doğu Kilisesinin, özellikle erke tarihlerde yazılan “Acta Sancti Georgii –Aziz George’un Olayları” ve çeşitli diğer versiyonlardan Giritli St. Andrew’in “Acts-Olaylar” adlı eserinde ise; Hristiyanların katline karşı çıkması üzerine Diokletianus tarafından kafası vurdurulmuştur. Kafasının vurulması onun bir Roma vatandaşı olduğunu göstermektedir. Doğuda o kadar çok popüler olmuştur ki insanlar özellikle Kapodokya’da efsanesini sembolik olarak Kilise duvarlarına resimlemişlerdir. Aziz’e ait anlatılan bu olaylar 6. yüzyılda Pasikrates (apocryphes) yeniden düzenlenmiştir. Özellikle Yakın Doğu’da geniş inancı ve o’na bağlanan birçok mucize nedeniyle X. Yüzyıldan itibaren birçok ulus tarafından aziz olarak kabul edildi. “Tehlikede olan insanlara yardım etmesi nedeniyle azize –Kupa Taşıyıcı – sıfatı takılmıştır.

AYA YORGİ (ST. GEORGE) ADINA TARİH İÇİNDE YAPILMIŞ OLAN DİNİ YAPILAR OLARAK ÖN PLANA ÇIKAN KİLİSELER

İmparator Büyük Konstantin tarafından adına Filistin Lydda’da adına büyük bir Kilise inşa ettirilmiştir. Aziz için Roma’da “Saint George In Velebro- Altın Maske” Kilisesi yapılmıştır. İstanbul’da Bugün Topkapı Sarayı ve çevresinde İmparator Constantinius Monamakhos (1042-1054) döneminde Manganların Hg. Georgios Manastır ve Kilisesi yapılmış ve İmparator ölünce bu Manastıra gömülmüştür. Manastırın en son VIII. İonnes Paleiologos(1425-1448) ve karısı Maria tarafından (1425-1428) tarafından tamir edildiği bilinmektedir. Bu manastırla ilgili Janin, “Eglises et Monastères, bu eserde Manastırın typikon (vakfiyesi)’u hakkında bilgiler ve bu manastırın Başkentteki bütün manastırlar arasında önemli

bir yer tuttuğunu yapıları İmparatorlar için yapıldığından (Janin, 1953) bahseder. 118 yılının 15 Ağustos tarihinde Aleksios Komnenos'un (1081-1118) tahttan indirildikten sonra oğlu II. Ioannes Komnenos (1118-1143) bu manastırda İmparatorluğa sahip çıktığına dair bilgiler mevcuttur. Millingen, "Byzantion Constantinopol, sayfa, 252" de, ise Hg. Georgios Manastırına ait bilgiler ve "İmparator Ioannes Kantakuzenos (1347-1354) tahtı terk ettikten sonra bir müddet Manganlar Manastırında yaşamıştır. Daha sonra Joasaph adıyla, Athos Dağındaki Vatopedi Manastırına çekilmiştir. Bu manastırda kıymetli röliklerin de bulunduğu bilinir. Bunlar İstanbul fethine kadar burada kalmış, daha sonra komşu manastır olan Soteros'a taşınmıştır" şeklinde açıklamalar mevcuttur (Millingen, 1912).

Hg. Georgios adına manastır ve kilise dışında İstanbul'da, Sarayburnu'ndan Ahır kapıya doğru altıncı kapı aziz adına yapılmış sur kapısı olduğunu ve sahilden bu manastıra gidebilmek amacıyla bu kapının açıldığını, F. Dirimtekin, "Fetihten Önce Marmara Surları," isimli çalışmasında belirtirken, kapının akibetine ait bilgilerde ise, I. Aleksios Komnenos tarafından açılan kapı sonra örülerek kapatılmış ve bu mntıkadaki surlar yıkıldığı için ortadan kaldığını açıklar (Dirimtekin, 1953).

Bugün Büyükkada (Prinkipo)'daki Manastır ile Heybeli (Haklı) Adasındaki ve Fener Patrikhanesi bahçesindeki kiliseler de adına ithaf edilmiştir. Bizans İmparatoru Kantakuzenos'in de hatıralarında bahsettiği Mesampelos (Eskihisar ve Darıca arası)'da ki St. George Manastırı kalıntıları bu günde görülebilir. Kilise ve Manastırlar Aya Yorgi adına yapılmış eserler arasındadır.

Aziz Yorgi Manastırı ve Kilisesi Büyükkada'nın en yüksek tepesi olan ve güneye bakan 202 metre yüksekliğindeki bir tepenin üzerine kurulmuş olan bu manastır, halk arasında "Kudunas" veya "Çıngıraklı Manastır" diye anılmıştır. Manastırın ilk kuruluşu hakkında kesin bir bilgi yoktur (Tuğlacı, 1995). 1000 yılı aşan bir geçmişe sahip olan bu manastır, tarihte ilk defa 963'de Bizans İmparatoru II. Nicephorus Focas tarafından yaptırılmış ve Aziz Yorgi'ye ithaf edilmiştir (Deleon, 2003).

Bizans imparatoru Manuel Comnenos'un 1158 tarihli bir fermanında da Prinkipo'daki (Büyükkada) bu manastırın adı geçmektedir. 1204 yılında İstanbul'a giren Haçlılar tarafından yağmalanıp ateşe verilen manastır, 1302 yılında da Venedikli korsanların saldırısına uğrayarak tamamen tahrip olmuştur. Rivayete göre manastırın keşişleri, pek çok değerli dini eşya ile birlikte Aziz Yorgi'nin tarihi ikonasını da toprağa gömerek korsanların yağmasından korumaya çalışmışlardır (Erdenen, 2014). İnanışa göre 17. Yüzyılda Osmanlı döneminde Prinkipo'lu bir Rum çoban, rüyasında Aziz Yorgi'yi görür. Aziz Yorgi, ona 'ormanda yürü- mesini ve bir çingırak sesi duyduğunda orayı kazmasını' söyler. Çoban, onun söylediği şekilde ormanda çingırak sesini duyduğu noktayı kazar ve Aziz Yorgi'nin ikonasını yeniden gün yüzüne çıkarır. Kilise tarihçisi Manuel Gedeon, bu olayın padişah IV. Murat (1612-1640) zamanında meydana geldiğini ve mucizenin duyulmasından sonra ikonanın bulunduğu tepeye manastırın yeniden yapıldığını yazmaktadır. Sonraki tarihçiler ise bu olayı yüz yıl kadar daha ileri bir tarihe götürerek manastırın, yaklaşık 1751-1752 arasında yeniden yapılmış olduğunu belirtmektedirler.

Başlangıçta manastırın içinde üç küçük şapel bulunmaktaydı. 1894 depreminde büyük zarar gören manastırın yeniden toparlanması uzun zaman almıştır. 1905 yılında yapımına başlanan ve Aziz Yorgi'ye ithaf edilen bugünkü büyük taş kilisenin açılış töreni 10 Eylül 1908'de yapılmıştır. Bir yıl sonra da günümüzdeki çan kulesi eklenmiştir. Kilisenin iyi bir demir işçiliği örneği sergileyen demir kapısının, burada derdine şifa bulan Resul Efendi isimli Tebrizli bir Müslüman tarafından yapıldığı dile getirilir (Türker, 2004). 1986 Ağustos'unda adada çıkan yangında hasar gören kilisenin mücavir alanı, 1989 yılında restore edilmiştir. Manastırın, eskiden ruh ve sinir hastalıklarının iyileştirilmesi için bir şifahane özelliğine sahip olduğu da belirtilir. 6-7 Eylül 1955 yılındaki olaylardan 25 Büyükkada'da yaşayan gayri Müslimler de etkilenmişlerdir. Rumlar arasındaki rivayete göre Büyükkada'daki Aya Yorgi manastırını yakmak için gece karanlığında tepeye tırmanmaya çalışan gruba ormanda beyaz atı ve elinde mızrağı ile dolaşan adanın koruyucusu Aziz Yorgi görünmüş ve bu kişiler korku içinde kaçtıkları için manastıra bir şey olmamıştır.

Anadolu'ya gelen Türkler, bildiği gibi kendi kadim kültürleriyle İslam medeniyetinin sentezini yapmış ve bunu iyice benimseyerek, özümsemiş, yüksek seviyeli bir toplumun üyeleriydiler. Bu nedenle yerli Hıristiyan kültürünün içerisinde erimeleri söz konusu değil idiyse de, ilerleyen zamanla birlikte halk arasında bazı adetler, mahalli kültürler ve inançlar sahasında belirli oranlarda alış verişlerin olması da doğaldı. Nitekim bir süre sonra birbirlerinin hassasiyetlerini kavradılar, sevinç ve kederlerini paylaştılar,

hatta aralarında evlilik ilişkileri kuruldu (Cahen, 1979). XII. yüzyıldan itibaren Hıristiyanlarla birlikte Müslümanlar da, farklı gerekçelerle de olsa, sahip çıkmışlar ve burası her iki dinin mensuplarınca müşterek ziyaret mahalli olarak kabul görmüştür. Burada bir cami ve bir de kilise yapılmıştır.. Şüphesiz bu, alanının tek örneği de değildi (Köprülü,1981).

St. George adına yapılan kiliselerden XI. yüzyılda yapılmış olan Doncaster Kilisesidir. Bu Kilisenin aziz anına ithaf edilmesinin halk arasındaki söylencesi; Sasanilere karşı zaferle sonuçlanan 1098 Antakya savaşı öncesi St. George, St. Demetriusla birlikte haçlı ordularına görünmesi üzerine askerlerin koruyucu azizi olmuştur. Ayrıca halk arasında yayılmış olan diğer efsane ise 1191 – 1192 de Haçlı Seferlerinde Filistin’de Aslan Yürekli unvanı ile anılan I. Richard’ın ordusunu da koruduğuna inanılır. Bu gün Beyaz bir zemin üzerine bir kırmızı şehit haçı olan St. George sembolü muhtemelen I. Richard zamanında İngiliz askerlerinin üniforması daha sonraları ise; Unio Jack olarak anılan İngiliz Bayrağı ve Kraliyet Donanmasının Flaması olarak kabul edildi.

EJDERHA ÖLDÜREN ST. GEORGES VE İSLAMDA HIZIR METOFORU

“Ejderha öldürme” motifi her halkın ve her devrin söylencelerinde bulunmaktadır. Özellikle Yunanlılarda bu motif çok kullanılmaktadır. Yunanlıların en çok tanınmış “ejderha öldürenleri” Herakles ile Perseus’dur. Hıristiyanlığın başlaması ile ejderha öldürme görevi Saint’lere ve kutsal şahıslara geçmiştir. St.Georges ve ejderha söylencesi farklı isimler ve ayrıntılardaki bazı farklılıklarla birlikte günümüze kadar anlatıla gelmiştir. Ancak bu motifin ilk kaynağı İ.Ö. üçüncü binde Sümerlilere kadar uzanmaktadır. Çığ’a göre Bugün Sümerlilere ait en az üç tür “ejderha öldürmeyle” ilgili söylence vardır. Bunlardan ikisinin kahramanları, su tanrısı Enki ile Güney Rüzgarı tanrısı Ninurta’dır. Üçüncüsü ise St. Georges’un aslı olduğu düşünülen kahraman Gılgamış’a aittir. Bu söylencede “Gılgamış ünlü birisi olmak için uzaklardaki yaşam ülkesine gitmeyi ve oradaki sedir ağaçlarını kesip Uruk’a gitmeyi amaçlıyor. Ancak sedir ormanlarının koruyucusu korkunç canavar ejderha Huvava’dır. Gılgamış uzun mücadelelerden sonra canavarı öldürerek, ülkesine geri döner (Çığ, 1998).

Ejderha çok önemli eski bir mitolojik figürdür. Hout, ejderha’nın (dragon), Grekçe yılan anlamındaki ‘drakon’ kelimesinden türetildiğini, Latince ise ‘draco’ yani büyük yılan şeklinde ifade edildiğini belirtir. Ayrıca o, dragon’un ‘derkein’ fiilinden türeyip ‘açıkça görmek’ anlamına geldiğini, böylece gelecekle ilgili açık bir görüşü, bilgeliği bilebilme anlamında da kullanıldığını ileri sürer. Eski Babil’de Büyük Tanrıça Tiamat, Tanrı Marduk ile savaşır ve ölür. Bu kültürde Tiamat, genellikle büyük bir yılan veya ejderha şeklinde tasvir edilip genellikle su ile ilintilendirirler (Dragons, 1987).

Ayrıca Daniel Kitabı’nda da Danyal’ın, pagan tanrısı Bel’i ve burada ibadet edilen ejderhayı, aklını kullanarak nasıl yok ettiği anlatılmaktadır. Bu, Danyal’ın Babil’e ait bir tanrıyı yenmesinin sembolü olarak tasvir edilmektedir (<http://st-takla.org/>).Yine Çin kültüründe ejderha’nın, çok önemli bir yerinin olduğunu ve kötü talih yerine enerji, iyi talih ve refahı sembolize eden bir konumunun olduğunu da buraya eklemek gerekir.

St. Georges çoğu zaman at üstünde, bazen yaya, mızrağı ve kılıcıyla bir ejderha öldürürken betimlenmiştir. Ocak’a göre kötülüğün ve şeytani eğilimlerin sembolü olarak efsane ve masallarda yer alan ejderha ile mücadele motifinin asıl merkezi orta ve uzak doğudur. Avrupa’da, Türkiye’nin çeşitli müzelerinde bu sahneyle ilgili, St. Georges motiflerine sıkça rastlanmaktadır. Bu nedenle ejderha söylencesinin asıl olarak Hıristiyan azizi olan St. Georges’e ait olduğu bilinmektedir. St. Georges ile ilgili söylencelerin IX. yy’dan önce Müslüman halk inançlarını etkilediği bilinmektedir. Hatay’da “Ejderhanın Öldürülmesi” söylencesi Hıdır Bey’e (Hızır Aleyhüselam) mal edilerek anlatıldığı gibi Hıdır’la aynı kişi olduğuna inanılan St. Georges’a ait olduğu düşünülerek ve mekânda değişiklik yapılarak da anlatılmaktadır (Ocak, 2000).

Aşağıdaki söylenceler bu konudaki Hıristiyan-Nusayri etkileşimine iyi bir örnek oluşturmaktadır: “Beyrut’ta bir ejderha nehrin sularını kesiyor ve kente su vermiyormuş. Her suyu kestiğinde de ya bir koyun ya da bir genç kızı kurban olarak alıyormuş. Bir yıl kız verilmesi gerektiği halde, kralın kızından başka kız kalmamış. Bu durumdan kız çok korkmuş ve Mar Corcus’a (St.Georges) sığınmış. Mar Corcus da kıza, kendisini koruyacağına ve ejderhayı öldüreceğine söz vermiş. Sözü tutarak kralın kızını kurtarmış olduğu halk kültüründe söylenceler olarak kuşaktan kuşağa aktarılırlar. Bu aktarımda bazen farklılıklar olsa da ana tema olarak hepsinde Aziz Georges etrafında geçmektedir. farklı bir

söylece fakat efsanenin öznesi yine aynıdır. "...Tüm ülkelerde dehşet saçan bir ejderha kendisine yaklaşan herkesi ne-fesiyle zehirliyormuş. Sakinleşmesi için, her gün kendisine iki koyun sunulmakta, koyun bulunmadığında ise kura ile seçilmiş bir insan gönderilmekteymiş. Günün birinde kura kralın kız kardeşine isabet etmiş. Prenses gelinliğini giyerek ejderhanın yanına gelmiş. Ancak ejderha prensese saldırmadan Aziz Georges ejderhayı yaralamış. Yaraladıktan sonra onu prensesin kuşağıyla bağlayıp evcil bir hayvan gibi zapt etmiş. Halka korkmamalarını, eğer Hz. İsa'ya inanırlarsa kendilerini bu canavardan kurtaracağını söylemiş. Halk bunu kabul etmiş ve Aziz Georges da ejderhayı öldürmüştü. Bugün Hıristiyanlar tıpkı Hızır gibi Aziz Georges'un da kendilerini kötülüklerden koruyacağına ve zor durumda imdada yetişeceğine inanmaktadırlar. Aziz George adına Anadolu coğrafyasında pek çok yerde yapılmış kiliselerin kalıntıları mevcuttur. Antakya'da 6.yy.'dan kalma bir kilise bulunmaktadır" (Karasu, 1999).

Anadolu'ya Türklerin yerleşmeye başlamasıyla İslamlaşma ve Türkleşme sürecinde Müslüman Türklerle, Hıristiyan halk arasında karşılıklı bir takım etkileşimler meydana gelir. Zira şehir hayatı Müslümanlarla gayri Müslimleri kültürel ve sosyal açıdan birbirine yaklaştırır. İşte bu bağlamda iki toplum arasında karşılıklı dini tesir ve bu arada evliya yahut aziz kültleri etkileşimleri söz konusudur. Bu ortak kültürlerden Aya Yorgi kültü, İslamiyet'in Arap yarımadasının dışına çıkıp Mısır, Suriye ve Irak bölgelerine yerleşmeye başladığı ilk devirlerden itibaren Müslüman halklar arasında yer bulabilen, İslamlaştırılmış –belki de en eski- Hıristiyan kültürlerinden biri olmasıyla önemlidir. Daha ziyade Orta Doğu Müslüman halkları arasında tanınan Aya Yorgi, Cercis, Curcis veya Circis Nebi adıyla bilinir (Carra, 1965).

Müslüman Türklerle Hıristiyanlar arasındaki ortak küllerden hayli dikkate değer görüneni ise, İslamiyet'in Arap yarımadasının dışına taşmaya başladığı ilk devirlerden itibaren Müslüman halklar arasında kendine yer bulabilmiş olan Aya Yorgi yahut Hagios Georgios (Saint Georges) kültürüdür. Doğu ve Batı Hıristiyanlık dünyasında hemen hemen hiçbir azize nasip olamayan büyüklük ve yaygınlıkta bir şöhrete sahip olan Aya Yorgi, İslam kaynakları dikkate alındığında, menkabeleriyle hiç değilse H. III / M. IX. yüzyıldan daha önce Müslüman halk inançlarına nüfuz etmiş bulunuyordu. Bunlarda Aya Yorgi, Cercis (Curcis veya Circis) ismiyle Hz. İsa'nın şeriatını yeniden diriltmekle görevlendirilmiş bir nebi olarak gösterilir. Böylece Hıristiyanlar Müslüman Türklerle Hıristiyanlar arasındaki ortak kültürlerden hayli dikkate değer görüneni ise ilk devirlerden itibaren Müslüman halklar arasında kendine yer bulabilmiş olan Aya Yorgi yahut Hagios Georgios (Saint Georges) kültürüdür (Ocak, 1991).

Doğu ve Batı Hıristiyanlık dünyasında hemen hemen hiçbir azize nasip olamayan büyüklük ve yaygınlıkta bir şöhrete sahip olan Aya Yorgi, İslam kaynakları dikkate alındığında, menkabeleriyle hiç değilse H. III/M. IX. yüzyıldan daha önce Müslüman halk inançlarına nüfuz etmiş bulunuyordu. Bunlarda Aya Yorgi, Cercis (Curcis veya Circis) ismiyle Hz. İsa'nın şeriatını yeniden diriltmekle görevlendirilmiş bir nebi olarak gösterilir. Böylece Hıristiyanlar tarafından fevkalade denebilecek derece takdis edilen Aya Yorgi, Hz. İsa'ya tabi bir nebi olarak Müslümanlar tarafından da kolaylıkla kabul görmüştür. Bu kabulün bir göstergesi olmak üzere İslam ülkelerinin bazılarında, erken devirlerden itibaren, şüphesiz bir kısmı Hıristiyan gelenekleriyle alakalı olmak üzere Aya Yorgi mezarları, Circis Nebi mezarları olarak ziyarete başlanmıştır. Osmanlı döneminde, ise XVI. yüzyılda Cercis Nebi Evkafı adıyla tanınan vakıf, hatırı sayılır bir zenginliğe sahip bulunuyordu.

Aya Yorgi kültürünün Anadolu Türklüğüyle alakasının başlangıcında, onun Hıristiyan geleneğinde resmen kutlanan ölüm gününün, yani bizim de bugün kullanmakta olduğumuz Gregoryen takvimine göre 6 Mayıs'a tekabül eden, eskiden kullandığımız Rumi tabir edilen Jülyen takvimine göre 23 Nisan (303)'ün Hıdrellez, yani Hızır-İlyas kültürünün kutlama günüyle aynı olması, Müslüman Türklerin Aya Yorgi'yi Circis Nebi olarak tanıyarak benimsemeleri, XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya gelmeleriyle mümkün olmuştur. Bununla birlikte Anadolu Türkleri onu, Hızır-İlyas ile özleştirmişlerdir. Sonuçta iki kilit birbirinin içine girmiş, böylece kutlamalar hem Müslümanlar ve hem de yerli Hıristiyanlar arasında aynı tarihte gerçekleştirilmiştir. Bundan sonra Anadolu ve Balkanlarla Kırım çevresinde Aya Yorgi'ye ait makam, kilise ve manastırlar Hızır-İlyas'a mal edilmiştir. Nitekim İbn Battuta, P!ri Reis ve Evliya Çelebi gibi müellifler buralardaki Hızır-İlyas makamlarından bahsetmişlerdir ki, buraları aynı zamanda da eski kilise ve manastırların var oldukları mekanlardır. Batı Türklüğü tarafından Aya Yorgi'nin Hızır-İlyas olarak bilinip kabul görmesinde onun menkabeleri içerisinde yer alan beyaz atlı, savaşı ve ejderha

öldüren bir aziz olmasının .da önemli rolü bulunmalıdır.

Sonuçta öne çıkan özellikleriyle Müslüman Türklere hiç de yabancı gelmeyen Aya Yorgi, yalnızca Hızır-İlyas'la özdeşleştirilmekle de kalmadı. “Münhasıran, XIII yüzyılda Babai, XIV. yüzyılda Rum Abdalları ve XV. yüzyılda Bektaşî dervişleri gibi heterodoks dervişler, Anadolu ve Rumeli fetihleri esnasında, şuurlu ve sitemli bir İslamiyet propagandasının aracı olarak Aya Yorgi'nin belirtilen niteliklerinden bol bol faydalandılar ve onu kendi atlı-savaşçı şeyhleriyle özdeşleştirdiler” (Lewis, 1973). Böylece Aya Yorgi çok sayıda Türk dervişi ile özdeşleştirilmiş oldu ki, bu durum başlangıçta Hristiyanlıkta ona ait kültün, iki din mensuplarının karışık yaşadıkları bölgelerde ne ölçüde iç içe girdiğinin ve birbirinden etkilendiğinin dikkat çekici bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

HİRİSTİYAN DÜNYASINDAKİ KAYNAKLARDA AYA YORGİ'NİN (ST. GEORGE) AZİZ İLAN EDİLİŞİ

1222'de Oxford Kilise Meclisi Aziz George'un yortu günü olarak 23 Nisanı ilan etti. 14. yüzyıl sonunda George İngiltere'nin Koruyucu Azizi oldu. 1415 Agincourt yılında Arbişop Chichele, St. George Yortusunu büyük bir bayram olarak ilan etti ve Noel düzeyinde görülmesi emredildi. 1778'de İngiliz Katolikleri için basit bir bağlılık gününe dönüştü. Kilisenin onu sade bir şekilde kutlamasının nedeni, gerçekten var olmasına karşın hakkındaki kesin bilgilerimiz az olmasındandır. Aziz hakkında birçok efsane kilise tarafından hiçbir zaman gerçek olarak nitelendirilmese bile bir zamanlar bunları insanların daha kolay kabullendikleri dönemlerde öğretilerini resimlendirmek için kullanmıştır. En erken Papa Gelasius , St. George'u “Delibus Recipiendis”de isimleri hakkında referanslar doğru ancak olayları Tanrıya ait azizler arasında saymıştır.

Roma Kilisesinin 1969'da “Azizler Takvimini” yeniden düzenlemesi sırasında , Azizler çeşitli anma şekillerine göre onurlandırıldılar. Bu listede St. George anlatımı en alt seviyeye indirilerek “anma gününü yerel bir seçenek olarak” belirlemiş olsalar da , İngiliz Anglikan Kilisesi bu uygulamayı benimsemedi . Bunun en güzel örneği Bu gün Londra'da İmparatorluk Savaş Müzesi karşısında Aziz adına yapılmış bir katedral yapılmıştır. Ayrıca İngiltere'de St. George anıta tarikatlar kurulmuştur. Hatta İngiliz soyluları Şövalyeler, Prenslar ve Krallar bu tarikatın üyesi olması St. George için Anglikan Kilisesinin bir saygısının işaretidir. Aziz hakkında ona ait önemli bilgiler veren diğer bir kaynak ise Cizvit(Jesuitler)'ler içinde bir bilginler kulübü olan Bollandisler'dir. St George üzerine yaptıkları araştırmalar sonucuna göre; 530 yılında Lydda'yı ziyaret eden Theodosius'un Hac notlarında St. George Mezarından bahsetmesi ve diğer yandan Suriye'de bulunan 4. yüzyıla ait yazıtlarda da aynı şekilde St. George Mezarından söz edilmesi St. George'un kesinkes var olduğunun bir kanıtıdır.

St. George'nin ünü “Sanctrum-Azizlerin efsaneleri” ki , daha sonra 12. yüzyılda Jauges de Voragine tarafından “Legenda Aurea –Altın Efsaneler” adı altında uyarlanan bu eser sayesinde batı dünyasındaki Hristiyanlar arasında oldukça aziz ve onun canavarla olan mücadelesini anlatan efsanesi halk arasında hızla yayıldı. İngiltere'de bu kadar benimsenmesinin nedenleri arasında anglo-sakson kültüründe bu türde bir olayın var olması da etkili olmuştur.Bu gün izciliğin kurucusu Baden-Powell tarafından “İzciliğin Koruyucu Azizi” seçilmiş olan St. George için , İzcilerin St George Yortusunda “ İzci yemini ve kanunlarını” hatırlamaları istenmiştir.

SONUÇ

Tarihsel boyutta ele aldığımızda “turizm olgusu” sanayi devrimi ile ortaya çıkan kitle turizm hareketlerinden çok daha önceki dönemlerde ilkçağdan itibaren “kutsal sayılan yerlere” yapılan ziyaretler şeklinde ortaya çıkmıştır. Turizmin gelişmesinde çok sayıda olgu, durum ve koşul etkili olmaktadır. Bu faktörler dışında turizm, gelişimini sayısız psiko-sosyal motivasyonlara borçludur ki, bunlar arasında dini motivasyonlar en önemli olanlardan biridir. Dini binalar, ritüeller, festivaller, dini törenlerle ilgili olaylar önemli turist çekiciliklerindedir.

Geleneksel hac turizminde meydana gelen değişimler sonucunda camiler, tapınaklar, kiliseler gibi ibadet alanlarına olan ilgi artmıştır ve bu alanlar birer turizm çekiciliği haline gelmiştir. Bu alanlara turizm amacı ile yapılan ziyaretler bir çeşit hac yolculuğu olarak görülmemelidir. Kültür turizmi ve inanç alanlarına artan ilgi ve pazarlama sonucu, dini sit alanlarına manevi ziyaretçilerden çok meraklı

turistler tarafından sık sık gidilmektedir. Böylece bu alanlar biryandan da metalaşmış turizm kitlesi için pazarlanmaktadır (Timothy ve Olsen, 2006). Çünkü kültür ve miras turizmindeki genel büyüme ile kutsal alanlara yapılan ziyaretler artmıştır.

Tarih, sanat, gelenek ve göreneklerin tamamı kültürel çevreyi meydana getirir. Tarihi anıtlar, insan kuşaklarının geçmişten günümüze gelenek ve değerlerini taşıyan tanıklarındır. İnsan, insani değerlerin bütünlüğünün bilincine vardığı ölçüde kültürel varlıklara “Ortak Miras” gözü ile bakabilmektedir.

Anadolu’da tarihin en eski çağlarından beri çeşitli medeniyetlerin bıraktığı uygarlık kalıntıları tüm insanların ortak değeri haline gelmiştir. Yapısal özellikleri, uygarlık kalıntıları Anadolu’yu doğal müze haline getirmiştir. Kültürel kaynakları oluşturan doğal ve tarihi çevre kaynakları tükenebilir ve yenilenmesi mümkün olmayan değerlerdir. Turizm arzı içinde en önemlilerini oluşturan tarihi ve kültürel değerleri korumak, sadece kendi toplumumuza değil aynı zamanda tüm insanlığa karşı yerine getirilmesi gereken bir kültür borcudur.

Anadolu’da ve özellikle Kapadokya’da İhlara Vadisindeki Kilise duvarlarında görülen Selçuklu Sultanı Mesut ve Aziz George’nin resimleri ve 1168’de Saltuklu Beylerinden Saltuk Bey ve oğlu Ebu’l-Feth Muhammed dönemlerine ait paralarda Aziz George’un portresinin ve canavarı öldürme sahnesi yer almaktadır. Haçlı Seferleri sırasında İstanbul’da Kurulan Latin Devleti zamanında İstanbul Boğazına “St. George’un Kolu”, Marmara ve Ege Denizindeki birçok adaya “St. George Adası” adı verilmiştir. Hristiyan Dünyasında gerek Batı, gerekse Doğu Kiliselerinde önemli bir yeri olan bu Aziz’in Kaynaklarda Nikomedia’da Diokletianus döneminde öldürüldüğüne dair bilgiler önem kazanmıştır. “Şehitler Çağı” diye adlandırılan bu dönemde Nikomedia’nın “Şehitler Kenti” olarak adlandırıldığı döneme ait Büyük Şehitler arasında yer alanmış olan böyle bir aziz ile ilgili olarak Nikomedia’da Kültür Turizmini canlandıracak olan hiçbir faaliyet içine girilmemesi Ülke ve Kent turizmi için büyük bir kayıptır.

Dünyada her yıl milyonlarca kişinin kendi dinleri yönünden kutsal sayılan mahalleri ziyaret ettiği düşünülürse, kültürel turizm bu unsuru daha iyi anlaşılır. Sahip olunan kültürel zenginliğinde ortaya çıkmasında, bu değerlerin korunmasında, gelecek kuşaklara aktarılmasında, insan olarak üzerimize düşen görevlerimizi “Medeniyet ve Kültür Tarihi” adına en iyi şekilde yerine getirmeliyiz.

Dünya Turizm Örgütü’nün tahminlerine göre dünya genelinde her yıl 300 milyon turist inanç merkezli olarak seyahat etmektedir. Bu seyahatlerle 18 milyar \$ büyüklüğünde ekonomik bir pazar oluşmaktadır. Bu istatistiklerle, inanç turizmi alternatif bir turistik ürün olarak ülke gelişimi için gelir potansiyeli oluşturacaktır. Ayrıca Dünya Turizm Örgütü yapılan bu araştırmalarla inanç turizminin de içinde bulunduğu turizm hareketlerinin 2020 yılında %20 artacağı öngörülmüştür.

İnanç turizmin geldiği bu noktada Ülkemizde bir turizm pazarından hak ettiği payı alabilmek adına sahip olduğu zengin destinasyon merkezlerinden Özellikle İslam ve Hristiyan inancında ortak bir paydada Anadolu topraklarında Katoliklerin St. George, Ortodoksların ise Aya Yorgi olarak kabul görürken İslam’da ise Hızır olarak kabul görür. Diğer taraftan mutasavvıflann Hızır’a izafe ettikleri vasıflar, kısmi farklılıklarla birlikte Yahudi ve Hristiyan geleneğinde İlya’ya atfedilmiştir. Nitekim, İlya ve Elişa’nın Kitab-ı Mukaddes’in I. Krallar ve II. Krallar bölümlerinde yer alan hikayeleri bunu açıkça göstermektedir.

Anadolu topraklarının hemen hemen her köşesinde semavi dinler “Musevilik, Hristiyanlık ve İslam” açısından zengin bir destinasyona sahip olan “inanç turizmi” hak ettiği noktaya taşımak adına gerekli somut adımları bir an önce atmalıdır.

KAYNAKÇA

Avcıkurt, C.(2003), Turizm Sosyolojisi. Detay Yayıncılık, Ankara, s.81.

Batman, O. Çınar, S. (2005). Türkiye’de İç Turizm Açısından İnanç Turizmi. III. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi.(05-09 Haziran) Kırgızistan.

Cahen, Claude.(1979) Osmanlılardan Önce Anadolu’da Türkler, Çev. Yıldız Moran, İstanbul, s.204-205.

Carra De Vaux, "Djirdjis", The Encyclopaedia of Islam, II, (New Edition), (ed. B.Lewis ve diğeri), Leiden, 1965, s. 553.

Çelik, Mehmet. (1987), Süryani Tarihi I, İstanbul., s.23.

Çığ, Muazzez İlmiye, (1998) Tarih Sümer'de Başlar. Ankara: TTK Yayınları, s.147,152,161.

Çontu, M. (2006), Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kızılcahamam Termal Turizm Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.16.

Daniel Kitabı, 14:23-30, http://st-takla.org/pub_Deuterocanon/Deuterocanon-Apocrypha_El-Asfar_El-Kanoneya_El-Tanya7-Daniel.html#Chapter_14, erişim tarihi, 02.11.2017).

Deleon, Jack. (2003), Büyüada Anıtlar Rehberi, İstanbul, s. 60.

Dirimtekin, F. (1953), "Fetihten Önce Marmara Surları, İstanbul, s. 3-5.

Dragons, Janet Hoult (1987 November,). History and Symbolism, s. 6, 50.

Erdenen, Orhan.(2014) İstanbul Adaları, . Les Iles des Princes / Princes Islands" Büyükada, Heybeli, Burgaz, Kınalı, Kaşık, Tavşan, Sedef, Yassı ve Sivri Adaları. Adalı Vakfı Yayınları, s.65.

Gospel of Jesus (1979). Edizioni Istituto S. Gaetano , Vicenza Italy . p.363.

Janin, R. (1953) Constantinople et le patriarcat oecumenique. Tome III. Les eglises et les Monastères. R. Janin. Pp. xvii + 610, 4 maps. Paris: Institut français d'études byzantines,

Karasu, Mehmet.(1999) Pembe Yapraklı Utanç Şafak, Daphne (Defne), Ankara: Karşı yayınları, s.41.

Köprülü, Fuad. (1981) Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Ankara, 1981, s. 191-192.

Lewis, R. (1973). Osmanlı Türkiye'sinde Gündelik Hayat (Adetler ve Gelenekler); Çev. Mefkire Poroy, İstanbul, s.143.

Millingen, Alexander Van. (1912) Byzantine Churches in Constantinople. Macmillan And Co. London,

Murray M ve Graham, B.(1997), Exploring the Dialectics of Route-Based Tourism: The Camino de Santiago, Tourism Management, (18):513-524.

Ocak, A.Y. (1991) "XIII-XV. Yüzyıllarda Anadolu'da Türk-Hıristiyan dini etkileşimler ve Aya Yorgi (Saint Georges) kültü", Belleten Dergisi, Cilt IV. sayı:214, s.662-663.

Ocak, A.Y. (2000) Alevi ve Bektaşi İnançlarının İslam Öncesi Temelleri. İstanbul: İletişim Yayınları, 2000.

Özyurt, M. Haluk. (1998) "Hıristiyanlıkta Hac Düşüncesi ve Gelişmesi" Rehber Dünyası, sayı:11, 10-12.

Richards, G. (2007), Cultural Tourism: Kuresel and Local Perspectives, Haword Press, s. 210.

Runciman, Steven. (1951) A History Of Crusaders , VOL I. , Ist. Book , Chapter 3. , London.

Tuğlacı, Pars.(1995) Tarih Boyunca İstanbul Adaları, I, İstanbul, s.167.

Türker, Orhan.(2004) Prinkipo'dan Büyükada'ya / Bir Prens Adasının Hikayesi – Sel Yayıncılık / Tarihe Tanıklık Dizisi, .s.58.

Tunç, A. , Saç, F. (1998), Genel Turizm Gelişimi-Geleceği, Detay Yayıncılık, Ankara, s.24.